
Rus med glorie

ANMELDELSER

FREDRIK WINSNES

Lege, Trondheimsklinikken



Øystein Skjælaaen

Meningen med rus

179 s, ill. Oslo: Res Publica, 2019. Pris NOK 349

ISBN 978-82-822-6078-7

Øystein Skjælaaen er sosiolog med bred erfaring fra rusfeltet. Doktorgraden hans baserer seg på møter med mennesker som starter dagen med øl på puben. Han har også jobbet på sprøyterom og truffet de vi kanskje anser som våre tyngste rusavhengige. I *Meningen med rus* har intensjonen vært å «anerkjenne at rus har verdi på mange måter, også den som ved første øyekast kan virke alt annet enn meningsfull».

I første del skriver forfatteren om meningen med rus og utdyper dette i kapitlene Rus for å *leve* og Rus for å *være*. Rus for å *leve* er sentrert rundt de positive sidene ved rus, en søken etter å endre bevissthet som fører til ønskede overskridelser av den vanlige hverdagen («Rus er en av livets gaver»). Rus for å *være* berører først og fremst begreper som selvmedisinering og avhengighet, og

beskriver hvordan rus demper mye av det som er vondt og vanskelig. På denne måten får forfatteren frem at ulike mennesker bruker ulike typer rus på ulike måter og av ulike grunner. Inndelingen er relevant, selv om skillet ikke er så skarpt. Dette er noe forfatteren selv også påpeker, og siterer rusavhengige Roar: «Det er nesten tabu å snakke om, men rusen var jo av og til kjempegod». Undertegnede savner flere betraktninger om at den lystige fredagspilsen også har elementer av livssmerte i seg.

Andre del av boken omhandler de samfunnsmessige og politiske sidene av rus, og oppleves relevant. Jeg antar at forfatteren er på flertallets side når han argumenterer for å avkriminalisere bruk av rusmidler. Undertegnede synes han begrunner godt hvorfor straff nok ikke fungerer etter hensikten for mennesker som er rusavhengige.

Alkohol vies stor plass, noe som fra et rusmedisinsk perspektiv virker fornuftig. Ellers er det lett å nikke gjenkjennende til beskrivelsen av ensomhet, skyld og skam som preger mange rusavhengige.

Meningen med rus er ikke en lærebok. Den er underholdende, opplyser og problematiserer, men uten de største faglige dypdykkene. Boken inneholder historiske, juridiske, psykologiske og medisinske betraktninger. Forfatteren har allikevel for det meste hatt sosiologbrillene på og er opptatt av rus i lys av blant annet kontekst, tilhørighet, identitet og fellesskap. Hva rusen *gir* står mer sentralt enn hva den *tar*. Hensikten er sannsynligvis å nyansere, men resultatet blir ofte at rusen glorifiseres. Boken oppfattes som et innspill i dagens ruspolitiske debatt. Man kan derfor spørre seg om det er tilfeldig at omslaget ser ut som det er hentet fra slutten av 1960-årene, og at selve bokformatet ikke er A4.

Publisert: 18. november 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0628
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. juni 2026.